

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Csilléry Alexandra ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Gellérthegyi István ügyvéd által képviselt Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség alperes ellen hulladékbírság tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fejér Megyei Bíróság 2007. évi június hó 19. napján kelt K.22.132/2005/39. számú ítélete ellen az alperes által 44. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon és helyen megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság K.22.132/2005/39. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a határozat jogalapja tekintetében a felperes keresetét elutasítja, a bíróságösszezszerűségére vonatkozóan az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 (azaz harmincezer) forint elsőfokú eljárási részperköltiséget. A felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az Államnak - külön felhívásra - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2003. május 23. napján a Kft.-vel (a továbbiakban: Kft.) vállalkozási szerződést kötött a Kft. gyáránál a termelés során keletkező nem veszélyes és EWC 020103 kódszámú hulladéknak minősülő (burgonyahéj, keményítő, vegyes darabos burgonya) elszállítására és elhelyezésére. A szerződés alapján a felperes a termelési hulladék b-i szilárdhulladék lerakó telephelyre történő elszállítását vállalta, melyre hatósági engedéllyel nem rendelkezett.

A Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) a felperes által

üzemeltett kommunális hulladéklerakón 2003. július 17. napján hatósági ellenőrzést végzett és megállapította, hogy ott a Kft. központi major üzeméből származó szerves hulladék (burgonyahéj, keményítő, vegyes darabos burgonya) került engedély nélkül elhelyezésre, közel 100 m³ mennyiségben, ezért az elsőfokú hatóság a burgonya hulladék elhelyezését, mint engedély nélkül végzett hulladékkezelési tevékenységet jogerős határozatával megtiltotta.

2004. november 16. napján megtartott ismételt ellenőrzésen az elsőfokú hatóság megállapította, hogy a felperes a tiltó határozat ellenére és továbbra is engedély nélkül végzi a burgonya-hulladék szállítását és elhelyezését a b-i szeméttelen és egy p-i magántulajdonú ingatlanon, ezért a felperes által végzett burgonya hulladék szállítását, tárolását, lerakását megtiltotta, egyben kötelezte a felperest, hogy a b-i kommunális hulladéklerakóból és a p-i ingatlanról a lerakott burgonya hulladékot szállítsa el. Az elsőfokú hatóság az ugyanezen a napon meghozott további elsőfokú határozatával a felperest - az engedély nélkül végzett hulladékkezelési tevékenység miatt - 73.258.890 forint hulladékbírság megfizetésére kötelezte. A felperes ez utóbbi határozat ellen élt fellebbezéssel és az ennek folytán eljáró alperes az elsőfokú határozatot a számú határozatával helybenhagyta.

A felperes keresetében a határozat hatályon kívül helyezését kérte, állítva, hogy nem hulladék, hanem állati takarmányozásra szánt melléktermék átmeneti elhelyezéséről gondoskodott, így az alperes hatáskör hiányában járt el és jogalap nélkül marasztalta. Hivatkozott arra is, hogy a határozat sem formailag, sem tartalmilag nem megfelelő, hiányos tényálláson alapul és nélkülözi a megfelelő bizonyítást, a bizonyítékok kellő mérlegelését. A megállapított bírságösszegezését is vitatta, és kifogásolta, hogy az alperes téves mennyiségi adatok és besorolás alapján, valamint az ismétlődő jellegre is figyelemmel jogsértően határozta meg annak összegét.

Az elsőfokú bíróság a felperes indítványára igazságügyi élelmiszeripari szakértőt rendelt ki. A szakértő szakvéleményében kifejtette, hogy a burgonyahéj és keményítő elegy a gyártás melléktermékeként keletkezik, hulladéknak nem minősül, mivel ez a melléktermék gazdaságosan továbbhasznosítható, azaz állati takarmányozás céljára felhasználható. Ebből kiindulva a szakértő az alperes hatáskörének hiányát állapította meg, és rögzítette, hogy ez a melléktermék az EWC 020103 kódszámú hulladék közé nem sorolható. A b-i tárolás kapcsán megállapította, hogy arra a felperes engedéllyel nem rendelkezett, a tárolás higiéniai körülményei csak részben teljesültek.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 339.§-ának (1) bekezdése alapján. Elfogadta, aggálytalannak minősítette a szakértői véleményt és megállapította, hogy a perbeli anyagok soha nem minősültek hulladéknak, így a hulladékbírság kiszabására - jogalap hiányában - jogszerű lehetőség sem volt.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet "megváltoztatását" és a felperes keresetének elutasítását, illetőleg az ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. Állította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a bizonyítékok nem kellő értékelése, így a Pp. 206.§-ának (1) bekezdésének megsértése miatt jogszabálysértő, a megállapított tényállás iratellenes, a levont következtetés kirívóan okszerűtlen és ezáltal helytelen. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a perbeli anyagok hulladéknak minősültek, hivatkozott a jelen eljárással párhuzamosan folyamatban volt, - a Kft-vel szembeni - hatósági eljárásban tett megállapításokra, jogerős határozati döntésre. A gyártási folyamatból származó és a gyártó által is hulladéknak tekintett anyagok melléktermékként történő minősítését szakértői és jogi tévedésnek tartotta. A 90/2003. (VII.30.) FVM-ESzCsM rendelet 1.§-ának (4) bekezdés k) pontjára hivatkozással állította, hogy a melléktermék csak továbbhasznosítható élelmiszer lehet, míg az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelet 2. cikkére utalással kiemelte, hogy a takarmány nem minősül élelmiszernek. A 90/2003. (VII.30.) FVM-ESzCsM rendelet 1. számú mellékletének 7.4.1., 7.4.3. és 7.9. pontjára utalással pedig a nem élelmiszer eredetű hulladékok közé sorolta a perbeli anyagot. Mindezekre figyelemmel állította, hogy ha a termék a gyártó forgatási ciklusából kikerül, akkor azt hulladéknak kell minősíteni.

Fenntartotta, hogy a szakértői bizonyítás szükségtelen volt, hiszen a szakértő jogkérdésben adott véleményt, ugyanakkor nem volt kompetens a hozzá intézett kérdések megválaszolására. E körben a BH 2005.147. jogesetével is érvelt.

Álláspontja szerint a hulladéknak minősülő anyag engedély nélküli elhelyezése, kezelése miatt hatáskörében járt el, és jogszerűen alkalmazott a felperessel szemben bírságot.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte. Állította, hogy az eljárás tárgyát képező időszakban az általa elszállított, állati etetésre átadott termékek szállításánál, felhasználásánál jogszerűen, a jogerős hatósági határozatban foglaltak szerint járt el. A perbeli anyagok jogi minősítése körében a szakértő által kifejtettekkel értett egyet és nem tulajdonított jelentőséget a szerződésben foglaltaknak. Nem fogadta el a szakértő eljárásával kapcsolatos

kifogásokat. Hivatkozott a bírság megállapításával kapcsolatos kifogásaira.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben alapos.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (Hgt.) 14.§-ának (1) bekezdése értelmében a hulladék gyűjtése, begyűjtése, szállítása hulladékkezelési tevékenységnek minősül. Ez a tevékenység a 14.§-ának (2) bekezdése alapján a környezetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

Az, aki a hatósági engedélyhez, hozzájáruláshoz, bejelentéshez kötött hulladékgazdálkodási tevékenységet engedély, hozzájárulás vagy bejelentés nélkül vagy attól eltérően végez a Hgt. 49.§-ának (2) bekezdés b) pontja alapján bírságot köteles fizetni.

A perbeli esetben annak eldöntése, hogy a termelési ciklusból kikerülő és a Kft-től a 2003. május 23. napján kelt vállalkozási szerződés alapján felperes által átvett anyagok hulladéknak minősültek-e nem szak-, hanem jogkérdés volt, ezért a szakértő kirendelése és az ítélet szakértői véleményre alapítása - a jogalap vonatkozásában - indokolatlan volt.

A Hgt. 3.§-ának a) pontja szerinti hulladék fogalomnak megfeleltek a Kft. által a felperesnek szerződés szerint átadott maradványanyagok, mivel azoktól a gyártó (birtokosa) megválni szándékozott és a gyártó nyilatkozata szerint annak takarmányozású célú hasznosítása eredménytelen volt. A termelési ciklusból kikerülő, emberi fogyasztásra alkalmatlanná váló, ezáltal élelmiszernek, így mellékterméknek sem minősülő, egyéb célra (takarmányozás) sem használt maradványanyagok megfeleltethetők az 1. számú melléklet szerinti hulladékkategóriák egyikének.

A Hgt. 13.§-ának (1) bekezdése szerint a hulladék termelője, birtokosa köteles gondoskodni a termelés során keletkező, vagy más módon - így például szerződés folytán - birtokába kerülő hulladék gyűjtéséről, hasznosításáról, ártalmatlanításáról. Ezt a kötelezettségét a gyártó maga teljesíti, vagy erre feljogosított és engedéllyel rendelkező kezelőnek adja át a Hgt. 13.§-ának (2) bekezdés a) és b) pontja alapján. Ez utóbbi körbe tartozóan kötött vállalkozási szerződést a felperes és a Kft., mely alapján a felperes a Kft. (gyártó) által hulladéknak minősített anyagokat vett át és annak a b-i szilárdhulladék lerakó telephelyre való elszállítását vállalta.

Ezen ténymegállapítást az sem cáfolja, hogy a Kft - és nem a felperes - feltételekhez kötött engedéllyel rendelkezett a

hámozott, válogatott burgonya, krumplihéj-keményítő elegy, valamint válogatott chips és lejárt szavatosságú termékek takarmányozási célú forgalomba hozatalára. Az engedély megléte ugyanis nem zárja ki, hogy a gyártó döntése alapján, vagy akár a takarmányozási célú forgalomba hozatal eredménytelensége esetén - melyre a másodfokú eljárásban a Kft. is utalt - a perbeli anyagokat hulladékként kezelje és ezek elszállítására kötött szerződés szerint bocsássa a felperes birtokába.

A felperes a Pp. 164.§-ának (1) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban nem igazolta, hogy a Kft-vel a perbeli anyagok állati takarmányozási célú hasznosítására, forgalomba hozatalára, időleges tárolására, vagy egyéb, általa állított okból más szerződést kötött volna, így a rendelkezésre álló adatok alapján és kizárólag az a következtetés volt helyesen levonható, hogy a felperes a Kft. szerződésben nevesített fajtajú hulladékának szállítására volt jogosult, így hulladékkezelési tevékenységet végzett.

Miután a hulladékkezelési tevékenység végzéséhez engedéllyel nem rendelkezett a Hgt. 49.§-ának (1) bekezdés b) pontja alapján bírságot köteles fizetni.

Az elsőfokú bíróság a jogsértés körében eltérő álláspontja miatt a bírság jogszerűségét nem vizsgálta, az e körben előterjesztett kereseti kérelemről nem döntött.

A fentiekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§-ának (4) bekezdése alapján - a kifejtett jogi álláspontjára tekintettel - az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, a határozat jogalapja tekintetében a felperes keresetét elutasította, a bírságösszezszerűségére vonatkozóan az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az új eljárásban az elsőfokú bíróság a bírságösszezszerűségének jogszerűségét köteles vizsgálni a pontosított kereseti kérelemben foglaltak alapján, így különösen vizsgálni köteles a hulladék mennyiségét, besorolását, az ismétlődő jelleg fennállását, illetőleg azt, hogy a bírság kiszabására egy éven túl került-e sor.

A felperes a részleges pervesztességére tekintettel - a Pp. 81.§-ának (1) bekezdés alapján - köteles az alperes elsőfokú részperköltségének megfizetésére, míg a felek ugyanezen rendelkezés alapján a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján köteles a felülvizsgálati illeték viselésére.

Budapest, 2008. november 5.

***Dr. Kaszainé dr. Mezei Katalin sk. a tanács elnöke,
Tóth Kincső sk. előadó bíró, Dr. Márton Gizella sk. bíró***

Dr.